

Debrecen 1869
67-73. szám
a h...
53, 54. márt a
kiegéből

1869.

23. szám.

Hétfő, augusztus

Előfizetési árak:

Helyben
Félévre 6 frt.
Három hónapra 3 „
Postán küldve:
Félévre 7 frt.
3 hónapra 3 „ 50 kr.

Egyes szám
10 kr.

DEBRECZEN

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz s minden közlemény Főpíacz Vecsegház földszintjén a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr.
Terjedelmes és többszöri hirdetés alkusz szerint

Nyitási díj: 15 kr. soronként.

Bélyegdíj: minden bejelentésért külön 30 kr.

Előfizethetni helyben: **Telegyi K. Lajos** és **Csáthy Károly** könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. Egyébutt a postahivatalok utján.

Előfizetéseket folyvást elfogadunk.

Előfizetési : árak helyben: **2 óra,**
augusztus és szeptemberre : **2 frt; 5 óra:**
augusztus-decemberre : **5 frt.**

Postai küldéssel: **2 óra,** augusztus és
szeptemberre : **2 frt 50 kr; 5 óra:** augusztus-
decemberre : **6 frt.**

A „Debreczen“ magántávirata:

Pest, aug. 2. (Feladatott d. u. 2 órakor, érkezett d. u. 2 óra 30 perc-kor.)

A delegatit aug. 20-ig vélik bezárhatni. — **Krakkól távsürgöny szerint Lewkowicz gyomrában cyanalkiumot (igen gyorsan ható mérreg) találtak, minek folytán a kedélyek igen fellázzadtak. — Ubrik Borbála azért bünhődött, mert tudomása volt a fejedelemlőnek a zárda gyóntató atyjávali viszonyáról.**

Debreczen, aug. 2.

Érdekes, néha a külföldi lapoknak Magyarországra vonatkozó tudósításait átböngészni. Sok mindenfélét találunk azokban.

Némelyiken jót nevet az ember, s gondolja magában: no ez a szegény tudósító ugyan kinjában írta ezt; annyit sejt ez Magyarország ügyeihez, mint a tyuk az ábéczéhez; a másik sorából kéri a fájérzet, a reactionarius szellem; a 3-ikból látszik, hogy készakarva ferdíteni akar, vagy hajlamánál fogva, vagy bérért.

De olykor oly talpraesett tudósítást is olvasunk, mely kedvesen lep meg, mert az igazság körül jár.

Az Augsburgi allgemeine Zeitung, mely közbevetőleg mondva, soha sem állott azon hirben, hogy Magyarországnak, vagy épen a mai ellenzéknek barátja lett volna, folyó évi július 28-ki számában, sok oly észrevételt tesz Magyarországra, s a kormányra, mely megérdemli a figyelmet.

Eltekintve attól, hogy cikke végén azon furcsa megjegyzést teszi, mikép az Andrassy kormány szilárdan áll, mert az országban mindenütt jó aratás van, s az adózók busásan fogják fizetni az adót, — azt adja elő, hogy a bécsi és külföldi lapok ugyan az ellenzék reactionariusnak festették, mivel a bírósági rendszer mellett harcolt; azonban abban, hogy az ellenzék azt kívánja, mikép a

megyék képvisellete democraticus alapon szerveztessék, s hogy a kellő képességgel ellátott szakértők közül állandó bírósági tagok választathassanak, semmi szabad elvűtlenség nincs. — Aztán hozzá teszi, hogy nincs benne kétség, hogy ha a megszavazott bírói hatalomgyakorlásáról szóló törvény, schweiczi módon, a megyék elé vitetnék ad referendum: az ország a bírói választás mellett nyilatkoznék, a baloldal javaslata szellemében. — Továbbá azt mondja a cikkiró, hogy oly miniszteriumot, mely az ismert honosítási s a katonai vétségek megtorlásáról szóló javaslatokat elfogadás végett előterjesztette, az oly pártot, mely a szentszékeket fentartotta, épen nem lehet szabadelvűnek tartani.

Folytatja: A Deák pártnak azországgyűléseni türelmetlenkedései oly jeleneteket idéztek elő, melyek a ház méltóságát megsértették; pedig a szenvedélyeskedés és pártellen-szenv könnyen átmehet a megyei és társadalmi életbe is; a kormánynak az állana érdekében és kötelességében, hogy a kedélyeket csillapítsa és megnyugtassa; mert hiszen az oly párt, mely szenvedélyből és fegyvelemből, nem meggyőződésből ragaszkodik zászlójához, — vakon rohan a veszedelembé; az mindent véd, mit az ellenpárt megtámad, s védi csak azért, mert az ellenfél által támadtatott meg. A Deákpart szenvedélyét s idegességét növeli a hivatalvágy, melynek századok óta nem volt annyi lovagja, mint most van Magyarországon.

Mig Andrassy hivatalokat osztogathat, addig a miniszterium állása biztosítva van; mivel mintegy 2,000 hivatalt kell betölteni: az Andrassy miniszterium a hivatalvágyó értelmiséggel megerősödik; azonban eljő az idő midőn a hivatalok betöltése után Andrassy is érezni fogja teremtményei részéről, hogy mi az a hálátlanság. Beláthatná a miniszterium, hogy ha egyszer rendes vágásba akar menni a kormányzat: a következő miniszteriumnak gyökeres kitisztításhoz kell fogni.

Lám, az augsburgi néni is tud okosan beszélni; csak meg ne bánja.

Ujdonságok.

— **Ábrahám Ádám** volt honvéd-örnag, folyó hó 1-én Debreczenben 74 éves korában meghalt. Egyike volt ő azon jeleseknek, kik 1848-ban a hazai ügyhöz meggyőződésükből csatlakozván, átléptek a sorkatonaságból a honvédek sorába, s kik az ügyhöz melyhez szegődtek végső lehelletökig hívek maradtak. **Ábrahám Ádám** emlékezete különösen Debreczennek az önvédelmi harc alatti történetében fénybetűkkel lesz feljegyezve; mert az 1848-ik év végén és 1849-ik év elején Aradon, Lippán, s környékein vívott

csatákban a legnagyobb veszélyek között oly ügyesen vezette a debreczeni gyalog nemzetőröket, hogy csak is az ő tapintatos vezérlésének lehetett tulajdonítani, hogy rakásra nem hullottak áldozataink. Mint az igazi jó apa gyermekeihez, olyan volt ő nemzetőreihez, mindenki tisztelte s szerette egyuttal. Mindazon sok jeles tulajdon egyesülve volt benne, mi a „polgár és katona egyszerre“ kifejezésben foglalatik. Temetése augusztus 3-án délután 6 órakor lesz. Áldott legyen emlékezete!

□ Egyetlen közfürdő van egész Debreczenre s annak sincs elégséges vize.*) A nagyerdői fürdő darab idő óta olyszerűen állapottban, hogy ott eléggé tiszta ivó víz is alig van, nem hogy a fürdésre megkívántató vízmennyiséggel rendelkezhetnének. Pedig a közegészség és test tisztántartásának szüksége kivált a nyári forró napokban, a fürdést megköveteli. — Az a részvénytársulat, mely évek óta foglalkozik fürdőállítással eszméjével, annyira nem mutat életet, hogy ez ügy elejtve látszik lenni, holott ha valahol, e városban egy alkalmas fürdő valóban kifutné magát. Elégséges vizet szerezni csak elhatározott erős akarat kell, a föld mélye adni fog! s vajon nem inkább itt a városban vétetnék igénybe a fürdők, — mint a városon kívül? hova költéssel, vagy fáradsággal érünk ki, s nem vagyunk biztosak, hogy az uton, ha megfordánk nem hűlünk-e, vagy nem ázunk-e meg, vagy a nap forró hevében, s porban nem leszünk-e hátrább mint fürdés előtt. — Ha a város nem gondoskodik a nagyerdei fürdőnek jóállapotba tételéről, a mi pedig jövedelmét is növelné: új fürdőt kell állítani, társulati uton, bent a városban.

— **Városi közgyűlés** tartatik augusztus 4-én d. e. 9 órakor, tárgyak: biharmegyei tanfelügyelő átirata az iskoláknak adandó városi segély tárgyában és ministeri leirat a népszámlálásra vonatkozólag s több folyó tárgy.

— **Az emlékkertben** csakugyan ott diszeleg az alvó oroszán az általunk jelzett igen szép koszoru, az augusztus 2-ki debreczeni csata emlékére. Isten adjon e honnak több oly lelkes honleányt, mint az, ki e koszorut ajándékozta a hazai ügy oltárára. Legyen boldogító titkos öröme, melyet a szivonzalmából, nem fitogtatásból teljesített kötelességérzet tudata ébreszt keblében! Koszorut az elvérzett hősök emlékére! gyenge kezek által font koszorut a vitézek sírjára! Bizony a vén idő megiffodik a honszerelem lehelletétől!

— **A honvédsir meglátogatására** a honvédek és igen sok nép d. u. 3 óratájt az emlékkertben gyűltek össze; lapunk bezártakor még nem volt tudósításunk az ünnepély letolyása felől, holnap részletesen.

*) Mindennap számos panasz jön e tárgyban hozzánk, azért kell ismétlődésbe esnünk. Szerk.

kor
a k
kin
bel
vá
sz

— A Cseresnyés Károly elleni sajtóperben, a közzététel által emelt semmisségi panasz folytán a semmissítőszéken határozatott:

Az esküdtészi tárgyaláson jelen levő közönség tetszés-nyilvánítása az eljárási szabályok 44. §-a szerint csak elnöki intézkedést vonhatván maga után, ellenben az ugyanezen szabályokban tüzetesen meghatározott semmisségi esetek egyikét sem képezvén; a panasz azon kitétele pedig, hogy jelen esetben a hallgató közönség az esküdtékre erkölcsi nyomást gyakorolt, és hogy e miatt az utóbbiak nem a sajtóper tárgyát, hanem egy, oda épen nem tartozó körülményt elbírálás alá vették volna — a szabályszerűen vezetett tárgyalási jegyzőkönyv, az előterjesztési jelentés és az esküdtékek a felek beegyezésével elnöki felvett kérdésekre adott szabatos feleletei által teljesen megzáfoltatván:

A semmisségi panasz elvették stb.

Kelt Pesten, a m. kir. kuria semmissítőszékén 1869. é. júl. 29-én tartott nyilvános üléséből.

— A tegnapi bál a „Népkertben“ igen látogatott volt. A brutto bevétel felül haladta a 600 frtot. A kiállítás igen díszes és fényes volt, azonban az egész mulatságból hiányzott az a tűz, amit pedig már megszoktunk az ily mulatságoknál, kedélyes fesztelenségben feltalálni. Különben a tánc kiválóan viradtig tartott. — Bálkirálynőt nem teszünk, miután nem is volt, hanem volt a helyett bálprinzessin elég; a haute volée is meglehetősen számban képviseltetett, de ezek leginkább külön tartottak, mi némi visszatetszést is szült.

— Hogy a tegnapi Csokonai bála miért nem kaptak sokan meghívót, annak most már nyomára jötték; ugyanis a meghívók kihordozói között valamelyik — mi ki fog derülni — több mint 300 meghívólevelet vagy félre dobott, vagy meglehet elvesztett. Mind a két esetben igen hibáztatjuk az illetőt, mert ha elvesztette, miért nem tett róla jelentést, akkor még lehetett volna intézkedni. Az illető eldobott, vagy elvesztett meghívókat Balázs Kálmán lelte meg és szolgáltatva kézhez. Daczára ennek az eredmény igen fényes volt.

— A napszám városunkban valamennyire olcsóbb lett. Így a férfi napszám jelenleg a napi koszt mellett 50—60 krajczár.

— Szombaton, júl. 31-én az ebési pusztán Kovássy Lajos tanyáján tűz ütött ki, s a mintegy 10—12 öl hosszú nádas épület, melynek padlása luczernával volt tömve, a lángok martaléka lett. A tűzveszélyt sikerült csupán a kigyult épületre szorítani.

— Az emlékkert bejártánál majd nem mindennap két koldus alkalmatlankodik az oda sétálni járó közönségnek; felszólítottunk többek által, hogy ez alkalmatlankodók eltávolítására figyelmeztessük a erre felügyelő rendőrségi közlegket.

— A nagybányai leégett torony felépítésére a mint lapunkban is említve volt, városunkban gyűjtés rendeztetett. E gyűjtés eredménye a következő, egyesektől helyben gyűlt 120 frt. Türr tábornok és Kiss József alezredes küldtek 15 töt

és 10 lírát, s ezen összeget a városi tanács 170 frtra egészítette ki, mely összeg már el is küldetett rendeltetése helyére. Bár a révi ref. egyház számára is minélelőbb ily eredményes adakozásról tudósíthatnánk olvasóinkat.

— Az emlékkert-társulat választmányja szombaton tartott ülésében elhatározatott, hogy a Csokonai szobor javára a vásár alatt két hangverseny és majd szeptember hóban színi előadások rendeztetnek. Ezek rendezésével és felügyeletével Komlóssy Imre Kaskovics Iván és Fráter Imre bizattak meg. Majd bővebben visszatérünk e tárgyra ha részletekről értesülünk.

— Szántay Adolf városunk jeles képzettségű fia az ügyvédi vizgát ma, d. e. aug. 2. Pesten a legszebb sikerrel tette le.

** Táncozó István és Décombaz Erzsébet leánynevelő intézetekben, tegnap tartott meg az évi vizgátat és pedig kitünő eredménnyel. Sajnos, hogy kevesen jelentek meg a nevelésügy barátai közül e valóban jól rendezett növendéke nyilvános próbatétén, holott az itt tapasztalt tanítási módszernek eredménye, mely a növendékeknek inkább ítélő, mint emlékező tehetségére helyezi a fő súlyt, lelki gyönyörrel árasztotta el, azt a keves számú hallgatóságot, mely ez alkalommal megjelent. A tanítványok száma ez évben csak 20 volt, de hiszszük, hogy jövőre szaporodni fog. Általában az intézetről jót mondhatunk s kívánjuk, miszerint a tömeges részvét és felkarolás minélelőbb korszoruzza a hosszas türelmet kívánó fáradságos nevelői munkásságot.

— A m. kir. belügyminisiteriumnak a magyar- és erdélyországi törvényhatóságokhoz intézett, 13,103 sz. a. kelt tudósítványa szerint örvendetes tudomásul hozzuk, hogy a keleti marhavész az egész Magyarországon, kivéven Pestmege Dunakeszi és Sári községeit, megszűnt, Erdélyország pedig egészen vészmentes.

— Uj szülésznők. Gyarmathy Gáborné Juhász Máriának (lakik: piacz 1970) s Jakobovics Józsefnek (lakik: nagy-uj-utca 1612.) a szülészmesterségről nyert oklevelök a tanács elébe beterjesztetvén, kihirdetettek.

— A csapóutczai gyalogjárdák nagyrésze elkészült, a többi rész pedig javialatt van.

— Szilágyi Sámuel körosmájában a tizenháromvároson tegnap több napszám

betűnek. De csak hamar ismét kezébe jutnak ok a rendőrségnek, mely régi embereit folytonosan éber figyelemmel kíséri. A szegényebb tolvajoknak öltözéke a régi Páris külső részének ruhakereskedéseiből kerül ki. Rendkívül olcsón juthatnak itt mindenhez. A boltajtókön ily föliratok olvashatók: „A „két zászló“-nál Rigoló atyus egy férfit tetőtől-talpig felöltöztet 1 frank és 90 centimen.“

A különböző tolvaj osztályok száma, melyek foglalkozásuk szerint tolvajnyelvel különféleképp nevezetnek, egész légió.

Az aristokráciát nálok a csalók, hamisítók, stb. képezik. — Ezek kitünőleg élnek, szórják a pénzt, mulatattják a hölgyeket, a dalszínházban rendes bérletük van s a boulevard legelső étcsarnokában étkeznek. Ezeknek távoli válfaja a szabad polgár „franc bourgeois,“ ki kéreget, koldul, s olykor tolvajtságot üz. Majd mint valamely leégett színház, kenyér nélkül maradt színésze, majd mint kegyes lelkes, kifogást tett, hogy Rómába gyalog zárandokol el, vagy mint szegény író, s önhibáján kívül tönkrejutott kereskedő, stb. adja magát ki. Fölkeresi a jószívű embereket, hasonló állásbelinek adja ki magát, bizonyítványokat is mutat elé; minden adományt köszönettel fogad, de míg az adományozó elfordul, ellopja az asztalon heverő órá, ha észrevétlenül hozzájuthat.

A zsebek kiürítését leginkább az ittas embereken gyakorolják. Ha egy részeg ember a külső boulevardokon tántorog, s egy lóczához érve, elalszik, a tolvaj közeledik hozzá, s felsegítés színe alatt kiüríti ennek zsebeit. Vannak aztán olyanok, kik a művészetben már nagyobb tőkélyre vitték. Ezek a tolongást keresik, a színházak kijá-

összezdördült, miből verekedés fejlődött ki egy napszámot fején nehéz sértéseket kapott. A verekedők e helyszínen ott termelt biztos, által bekísértettek.

— Curiosum. Közösügyes világot élünk, mutatja ezt minden, még a szabadságos katonákat behívó ezédula is. Közlünk itt egyet eredetiben: „39-ik ezredbeli, 1863-beli qua kadet szakaszvezető. E. Nro 1824. R. 403. 27. I. ehel de Nagy József Debreczenből, hat den . . . ten Augustus 31-én 1869. Vormittags um, reggeli hat órára, Uhr, mit seinem Urlaubspasse, ide pontos megjelenésre utasittatik, in der Ergänzungsbezirkskanzlei des Infanterie Regiments Nr. . . zuverlässig zu erscheinen.

Debreczin am 28-ten Julius 1869.

— Ma d. e. tartatott meg özvegy Gáspár Jánosné asszony leány-növeldéje közvizsgája a zenedei énekteremben. A vizsgán jelen voltak számos szülön kívül Huzly Károly prépost, Nagy József ref. lelkes és Kardhordó Ambrus kegyesrendi tanár. A növendékek 39-en voltak; a vallástant, magyarok történetét, világtörténelmet és földrajzot Szücs József, a francia-nyelvet Nagy Sándor, a magyar-nyelvet, fogalmazást, számtant és szépírást Örvényi Vilmos, a német-nyelvet kézi munkákat, rajzot Gáspárné asszony tanították. A növendékek előmenetele egyáltalában minden tantárgyban kitünőnek mondható, leginkább meglepett a földrajzban, francia-, magyar-nyelven, s a kézimunkákban elért eredmény; úgy hogy a censorok mint a szülők teljes meglepedéssel távoztak el a vizsgáról.

Fővárosi értesítő.

Pest, júl. 30-án.

? Fővárosunk legközelebbi multja határozottan papi színezetű. Ultramontán botrányok, a Ronge által létesített reformegylet, a kath. congressus választási szabályai s legujabban a krakói apáca rémtörténete szájról-szájra keringenek, foglalkoztatnak. Alig érhetjük lábunkkal az utca kövezetét, hogy ismerőseinktől az egyik vagy a másik ügy állásáról ne kérdeztetnénk, — vagy tőle tudósítást venni ne kénytelenítettünk.

A kath. gyűlési bizottság említett szabályait a gyűlés nem fogja egyáltalán és módosítás nélkül elfogadhatni. — Az állam hatalmának az általános kath. gyűlésre való átruházásnál ugyanis kell, hogy tökéletes garancia nyujtassék arra nézve, hogy a kath. jelen közönye az egyházi ügyekben ne idézze elő azon clericalis absolutismust, melynek veszélyes hatása az összes mivélődésre ki-

ratát, omnibuszok bureauit, vasuti indóházakat, kik szomszédjuk zsebéből a tárczát és órá, avatott kézzel tökítik el. Legügyesebbek azok kik e műtétet úgy viszik véghez, hogy szomszédainknak hátat állanak. Vannak aztán tolvajok, kik az áru-csarnokokban keresik meg napi élelmüket. Ezek leginkább hölgyek, kik műveletüket ketten szokták végrehajtani. Egyikök foglalkoztatja a kereskedőt, szöveteket hordat elé, vizsgálgatja, ócsárolja, nem tud a sok közül választani; a másik pedig ezalatt eldugja amihez férhet a köpenye alá, vagy bő zsebébe. Vannak olyanok is, kik a nyílt utcán a kirakatokat rabolják meg. Ehez is ketten vannak. Egyik meglopja a kereskedő kiratát s tova illan, a másik pedig figyelmezteti a kereskedőt rá, s kijelöli az irányt, mely felé a tolvaj futott, de természetesen ellenkező irányt mutat. A kereskedő rögtön fut a tolvaj után, addig pedig a hátramaradt tolvajtárs, kénye kedve szerint gazdálkodik az idegen tulajdonban. Ama számtalan műveletet közt, melyeknek tárgyai leginkább a kereskedői kirakatok, legnevezetesebbek az éji betörések. Ez egy nagyobb társaság iparához tartozik, s jóelőre tanulmányozzák, a helyszínt és viszonyokat. Vannak rá példák, hogy a városnak kellő közepén egész raktárak ürittetnek ki, a tolvajok által, kik zsákmányukat szekereken egész kényelmesen szállítják el.

A betörés és tűz ellen biztosított szekrények ily banditák által már több ízben raboltattak ki. Hajdan ily éji betörések igen gyakoriak voltak, mert az ezelőtti éji örök. hangos kopogásukkal már előre jelt adtak a tolvajoknak, míg a mostaniak, éberségük által sokkal több gondot okoznak az éj eme madarainak.

(Vége köv.)

TÁRCZA.

A párisi tolvajok.

Érdekes rajzot hoz a „Revue des deux mondes“ jun. 1-én száma a sajna-város tolvajainak különböző fő- és alosztályai és árnyalatairól.

Számukat egész bizonyossággal meghatározni nem lehet; habár a rendőrség rendszeres könyvet vezet azok felől, kik már a törvényszék színe előtt voltak, ugy a csavargók és gyanus egyének felől is.

Sokan állítják, kik emberiségi szempontból indulnak ki, hogy a tolvajtságnak fő oka az éhség, de ez ellen több ellenvetést lehetne tenni.

A párisi tolvajoknál például, a nők, játék, és az ital a fő rugók.

Ha a tolongásban működő tolvaj, egy 50 frankkal telt tárczát elsajátít, legelső dolga szeszt inni, kártyázni, s egy nót fogni fel, kivel a szerzett pénzt mihamarabb elverje. Egy elegansabb tolvaj a nolebb körökben, 10 ezer frankhoz jut hamis játéka által, keres magának a boulevardi arszlánnok közül egyet s eljár vele a „Maison dorée“-be. Egy természet különböző változatban.

Egy régi francia példabeszéd azt mondja, „Generózus mint a tolvaj,“ s van benne némi igazság. A tolvaj, ki rakásra gyűjti a pénzt s takerékos az anomaliákhoz tartozik.

Ha „jó üzletet“ csinált, bőkezű, kifizeti adósságait, új ruhát vásárol, megvendégeli barátait, s juttat keresményéből a hölgyeknek is, hogy élhessenek. Leginább kedvelik az élen színű ruhákat s az oly ékszerket, melyek leginkább szem-

Debrecen 1869

67-73. szám

a h... ..

53, 54. szám

kiegészítő

mérhetetlen kárral fenyegeti az összes társadalmat.

Az ismert clericaris fegyvellem szemben, a „pártfegyvelmi“ szavazás eredménye sem vonható kétségbe, ha törekvéseiknek sikerül a világi tagok csak egytizedét is részükre megnyerni — s ekkor aztán minden szabadelvű kath. s élén a kormány, lelke mélyéből megátkozhatja a rátküldött autonómiát. Hogy pedig a cleric. párt legfőbb törekvése, az állam hatalma ellenében minél nagyobb függetlenséget vívni ki számára, veszélyes terv, melynek kivitele után minden haladás a népnevelés terén, az egyházi vagyoni czélszerű kezelése, az állami műveltség ohajtott felvirágzása, holt szó és jámbor ohaj maradand, azt bizonyitanunk sem szükséges.

Ez okból Irányi Dániel által az országgyűlésnek benyújtott törvényjavaslat méltó megfontolást érdemel, s mi nem kételkedünk, hogy az országgyűlés a helyzet méltánylásával igyekezn fog határozataival a tagadhatatlanul jelentékeny párt törekvéseit egyensúlyozni. Gyökeres reformok az egyház és iskola terén, a kettő különválasztása, eltörlése a természetellenes végkövetkezmenyeiben veszélyesnek tanusult papi nötlenségnek, a papi alapítványok jogcimeinek szigorú megvizsgálása, a nagy papi jövedelmek népnevelési és művelődési czélokra való fordítása, ezek körülbelül azon feltételek, melyek nélkül a fenforgó állami életkérdések megfejtése a korszellem, az emberiség s a haza érdekében, véleményünk szerint mindvégig sikernélküli kísérletek maradnak.

Valóban — és sajnos való, hogy — ily hajmeresztő büntény, mint a krakkói eset szükségeltetett arra, hogy az embereket felverje azon indifferentsismus, melyek magokat a papok zsolomái és miatyánkjai által mindinkább ringattatták. Most nagy hűhóval élnek törünk minden illiberalis, sőtét intézménynek, de tartok tőle, hogy pillanatnyi felhevültségünk a szalmaláng sorsára jut, ha nem sikerül a hajgyors kiirtását eszközölnünk. — Mint szunnyadó parázs, a legméltóbb gyűlölet is elalszik a gyenge szellő fuvalmánál; — erős vihar kell, mely azt újra lángra lobbantsa.

De tristi ad ridiculum! Tegnap este, illetőleg ma éjjel tartatott meg a honvédegyetl bálja a kies Margit-szigeten. — A diszes vendégserög közt megjelent József főher is, ki igen szívélyesen társalgott környezetével és ott volt — domine Török János a Gergely-pápai vitézrend legújabb sarkantyuba kapott lovagjai is.

Ez már magában véve is elég mulatságos, de még mulatságosabbá válik a clarissimus mámorában elkövetett botlása által, midőn ugyanis hazatértekor, a „Clotilde“ gőzösen — tudva — nem tudva a főherczeg mellé kerül, kitől bizalmasan tüzet kér szivarjára. — Vay hadsegéd által botlására figyelmeztetve, ijedtében majd szörnyet halt, aztán „ezer engedelem“ kéréseivel árasztja el a mentegetődzése özönétől már-már sülyedő hajót. — A szívélyes főherczeg pedig mosolyogva felel neki: Mitsen tesz, bajtárs; mert azok vagyunk, csak hogy ön a pápa, én pedig a haza harczosa vagyok! János „bácsi“ szívébe pedig visszatért a vér s ma már újra dobog — egy másik rendjelért.

Pesti röppentyűk.

A „Magyar alom“ gyermekétg őszinteségét gyakran bámulunk kell. Jul. hó 31-iki számában egy könyvet ismertetvén, azt mondja, hogy „öket, életükben még ritkán szedte rá valami ugy, mint Varga Mihálynak „Ker. kath. család“ című munkája, „melyről azt hitték a szerkesztő páterek, hogy valami, száraz mutató könyv lehet, s uraim fia! oly vonzó lapra találtak tekinteni, hogy kénytelenek voltak elolvasni. A pátereknél e szerint a jó könyvhez jutás — rászédetés!

Nem nagy kedvvel szellőztetjük ugyan az izékes almot, de már ha kezünkben a villa, forgassuk még egyszer a „magyar almot,“ melynek egyik szerkesztője következőleg bölcselkedik: „A közös iskola eszméje kétségkívül szoros láncolatban van a baloldal által terjesztett forradalmi eszmékkel; azért is a községi iskolák terjedése csak a jobboldali kormányoknak forr torkára.“ Tesék elhinni szóról-szóra így van; egy betűt sem tettünk hozzá. Persze Loukay pater és Török fráter más szempontból fogják föl az „egy akol egy pásztor“ eszméjét, ugy mint azt a Vaticanból magyarázgatják nekik, azok, kik a szabad eszméket forradalmiaknak tartják, mert nem képesek oly magaslatra emelkedni, hogy azokat fölfoghasák s megértésék.

Beust gr. azzal vigasztalta a delegatus urakat jul. 30-iki ülésükben, hogy a béke, pillanatig nincs veszélyeztetve, s ugy gondolja, hogy lehető lesz legyőzni azon veszedelmeket, melyek

az általános helyzet folytán a békét jövőben netalán fenyegetnék. Ez a pillanatig szó, egyértelmű azzal, hogy mikor a szomszédban ég, még addig nincs a ház veszélyben, s ha a tűzoltók derekasan működnek, ugy lehet; nem ég porrá a ház! Biz ez sovány biztatás! Pedig nem szeretnénk Szadovát fogni, mert most a communismus elvénél fogva még inkább torkunkra forthatna e „nem szeretem mulatság“ mint a megváltásnak 1866-ik évében. Ugylátszik rossz szél fujdogál nyugot felől! . . .

A jól értesülni szokott hivatalos kormányközölny ugyan megjárta. Nagy képekkel hirdette egyik számában, hogy a közbiztossági közegek így meg amugy megcsipték azt a rémséges rabló Macsvánszkyt s gratulált is a kiküldött királyi biztossnak; kinek pedig Macsvánszky még mindig fűgét mutat. Ebből az a tanuság, hogy a medvebőrre ne igyunk előre! s ne dicsérgessük egymást agya-főbe, mielőtt arra érdemeket szerztünk.

Sziporkák.

U. Csak furcsa csodabogarai az ur istennek, kerülnek olykor napvilágra.

Nem a bach- vagy a schmerlingvilágban, hanem a mostani közösgyvs világban történt ez a história, még pedig Szatmárvármegyében; de olyan furcsa, hogy még a tatár . . . akarom mondani a schmerling-futár óta sem igen akadt párja. Egy járásbeli szolgabíró a következő hivatalos levelet „menesztette“ egyik ottani ügyvédhet: „Add 618—1869. A járási szolgabírótól. N. N. urnak! Önnek mint művelt és jártas egyének tudni kell, hogy midőn bírósággal teszi magát, mint kérvényező, érintkezésbe, minő kifejezést használjon, miként azon magasztos állá-nak fölényét árnyaliban se kísértse megsérteni. Annál fogva felhívom ügyvéd urat, hogy irodájában teljes felügyeletet gyakoroljon s beadványai rekesztésnél nem a simple „tisztelője“ szót, — mit én és más ildomos ember, csak a szatőcsoknak szoktunk használni, midőn tőlök pénz nélkül hozatunk, — hanem a még eddig törvényeszerű és szokásos „ALÁZATOS SZOLGÁJÁ“t használja. Kelt Kacszálfalván 1869. jul. 15. N. N. manupropira, sz. biro.“

E híres levél az „Ústőkös“ archívumában van elhelyezve, Tallerosi Zebulon ritkaságyűjteményei közé.

— Ez alábbi levelet eredetisége miatt szóról-szóra közöljük, megvalljuk, kissé bánt, hogy ez az ur mindenáron munkatársunk akar lenni.

Nagyvárad, jul. 27. 1869.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Ön lapjában különösen lepheti e tudósítás által, olvasó közönségét, mely valóban meg történ lesz:

Blaháné még egy szerepben vesz részt városunkban, s . . . . . miat Debreczenbe fog azonnal utazni.

Dalnóki — és né tegnap elöt, mint vendég volt városunkban Aradra vissza utazót — érzi ezt városunk!

Tisztelt Szerkesztő úr

Én már egyszer kikértem a levelezői partfogást, de erre felelet nem jött — vajha — e levél eltévedt?

most ismét fölkérem önt; az újdonság nagy búvárnoka akarok lenni önnek, s ha öntől egy példányt nyerhetek; lapját temérdek újdonsággal tudom árasztani el. — Kérem mielőbbi tudósítását —

R é m f i J ó z s e f.

A Lajthántulról.

— A belföldi események ma igen kevés nevezetesebbet nyujtanak. Possinger helytartósági tanácsos Krakkóba utazott, hogy a zárdaugy felől tudósítást szerezzen személyesen, s ő fog majd erről Bécsben a ministerium előtt referálni.

Külfölelk.

— A „Nar. Lysti“ a carolinenthali zárdából rémséges híreket közöl, ezekre vonatkozólag írja a Tagsblatt, hogy mindazon hírek, melyek egy apácának a nevezett zárdában a toronyban történt felakasztására vonatkoznak, esztelen és rosszakaratu mendemondán alapulnak. A fejedelemön maga követeli az ügyben az igazság kiderítésére a legszigorubb vizsgálatot.

— Az egyptomi alkirály párisban 52,000 frank áru hamis ékszerz vásárolt. Ugylátszik, nejeit nem valami sokra becüli miután azok szá-

mára lón téve a vásárlás. Pedig a pézt nem igen kimélte, hogy reclamot csináljon, így Eaux Bonnesban magában távsürgönyökért 22,000 frankot adott ki.

— Angliában az 1868-ik évben 808 millió levél adatott postára, 105 millió darab könyv, hirlap és áru mutavány szállított; 19 millió posta utaltvány szolgáltatott ki. — Figyelemre méltó hogy 13,000 levél adatott fel a postán czimezés nélkül, és pedig ezek közt 281 pénz küldemény volt.

— A dán koronaherczeg házassága Lovisa (Luiza) svéd herczegnővel fényesen ment véghez Stockholmban. A svéd nővilág a menyegző előtt mindenféle nászajándékokkal halmozá el a menyasszonyt. Mondják, hogy a fiatal pár Franciaországba fog utazni.

— A cseh országgyűlést szeptember 20-ára hívják össze. A csehek most is tartózkodni fognak abban részt venni.

Külföld.

— A külpolitikai eseményekről szóló hírek leginkább a franciaországi reformokra, és a spanyolországi carlista mozgalmakra szoritkoznak.

— Párisban ugylátszik nem igen tulságos reményeket kötnék azon reformokhoz, a melyekkel Franciaországot a St. Cloudban kidolgozott senatusconsultum elárasztani fogja. Ha a Constitutionell által jelzett engedmények valósulni fognának, akkor a Figaro szerint Franciaország maga tette volna a hurkot a maga nyakára. Azonban a Figaro fecsegései csakhamar hivatalosan megczáfoltattak. — A „Public“ szerint a senatusconsultum tervezete még nem lenne véglegesen elfogadva. Rouher ur, mint a senatus elnöke, ily minőségben részt vesz a ministeri tanácskozásokban s személyes befolyását a miniszterek talán kissé messzemenő felfogása ellenében érvényesíti. Hivatva érezi magát, ura és parancsolója tekintélyének érdekében mérséklőleg és mintegy visszatartólag hatni. A „Monit. universel“ szerint Forcade la Requette, és Chasseloup Laubat az előbbeni államminiszter nagyon is öntudatos felléptét annyira rossz neven vették, hogy a császárhoz be is adták lemondásokat, a császárnak azonban sikerült mindkettőt szép szóval lebeszélni ez elhatározásokról. Mint hajdan fontos esetekben Troplong, ugy Rouher és a senatus consultum előadójává fogja magát kineveztetni. — A pártok jelenlegi csoportosulása felől a „Patrie“ közöl egyetmást. E lap szerint a senatusconsultumot pártolni fogják: Delangh, Sartiges, Barrot, Laguerrier, Royer, Maupas és Pernesny magartatása még nem biztos, és ezek a vitában a legélénkebb részt fogják venni. Napoleon herczeg is csak annyiban fogja a senatusconsultumot pártolni, a mennyiben ez nemcsak a parlamentararis, hanem a demokratikus párt óhajainak is megfogna felelni. A magas clerus most sokkal inkább el van foglalva a zsinatra vonatkozó kérdések által, mintsem a vitában kiválóbb részt vehetne. — A senatusconsultum, miután a ministeri tanácsban szombaton már átnézetett, hétfőn fog a senatus elébe kerülni.

Spanyolországból a legellenkezőbb híreket veszszük. Több tudósító szerint a zavargásoknak vége, a carlista csapatok feloszlásban vannak; mások szerint a carlista tábornok Tristany 6000 emberrel nyomult be Spanyolországba. (Vajon hol vehette?) Az első tudósítás tulzottnak látszik, de még hihetlenebb a második, mivel alig képzelhető, hogy a francia hatóság ily nagy számú csapatnak egyesülését francia földön megengedte volna. — Madridban a carlistáknak igen kevés párhívők van, s a carlista párhívek toborzási erőlködése semmi eredményre nem vezetett, pedig naponta 14 real zsold és az van kilátásba helyezne, hogy a köztársasági hadseregből átlépett közkatonák, hadnagyi rangot nyernek. A trónkövetelő jelenleg nincs Spanyolországban honnan gyorsan távozott, hanem a pyrenaei hegylánc által képezett határvonalon tartózkodik.

Közzgazdaszat.

— Debreczen, aug. 2. Heti sertésvásár- ra sovány sertést jelentékeny számmal hajtottak, csapatos is volt elég, kelendőség igen csekély volt; mint rendszeren vásár előtti heteken szokott, hizott sertés is volt elég, meglets kelete volt, csökkent árákon 22—23 1/2 kron felül nem kelt fontszámra. — Az elővásárra életet elegendőt szállítottak, de a kelendőség főleg a tengeriro szoritkozott, az árák köblönkint a buza 7—7 ft 20—30 kr, kétszeres 6 ft, rozs 4 ft 90—5 ft 10 kr, árpa 4 ft 40 kr, zab 4 ft 10 kr, köles 4 ft 40 —80 kr, tengeri 6 ft, sőt néhány krral feljebb is kelt. — Kenyeret elegendőt hoztak s folyvást drága. — Időjárás: égető meleg.

— Ipartörvényjavaslat, melyet a m. kir. földművelés-, ipar- és kereskedelmi minis-
terium, valamennyi ipar-, és kereskedelmi kama-
ráknak, véleményadás végett megküldött.

(Folytatás.)

II. Rész. A segédszemélyzetről.

35. §. A segédszemélyzet áll tanoncokból és
mestersegédekből.

36. §. Tanonczot tartani minden önálló ipa-
rosnak szabad, ha tőle e jog akár ideiglenesen,
akár végképen hatóságilag el nem vonatott.

37. §. Oly gyermek, ki életének 12-ik évét
még be nem töltötte, tanoncznak fel nem vehető.

38. §. A tanoncz felvétele, ha a mester va-
lamely iparos társulat tagja, ennek elnöke, ha pe-
dig ily társulathoz nem tartozik, a község előljá-
rója, illetőleg a város kapitányi vagy rendőri hi-
vatála előtt történik.

39. §. A felvétel alkalmával a mester és a
tanoncz szülői, vagy gyámja közt a kísérleti és
tanidő tartama, a tanoncz tartása és ellátása, a
tandij összege, vagy ha e helyett a tanidőnek meg-
hosszabbítása köttetett ki, ezen pótidő tartama,
s az ezáltal pótoltt tandij összege egyetértőleg
megállapítandó.

E megállapodás egy e célra szánt hivatalos
jegyzőkönyvbe iktatandó s a felek által aláírán-
dó, miáltal kötelező erejűvé válik.

40. §. A tanidőmester tanonczja irányában
gondos családapa gyanánt eljárni, őt azon iparág-
ban, melyet űz, tehetsége szerint kiképezni, jó
erkölcsre, rendre és munkásságra szoktatni, ün-
nep- és vasárnapokon az isteni szolgálat, valamint
az iparos esti és vasárnapi iskola látogatására
serkenteni, s neki az ahhoz, és ha népiszkolát nem
látogatott, az írás, olvasás és számolás megtanu-
lására szükséges időt és alkalmat megadni, vala-
mint őt betegség esetében ápolásban részesített-
ni köteles.

41. §. A tanoncz mestere által csak az ipar-
üzlethez szorosan tartozó munkáknál alkalmaz-
zandó; cselédi szolgálatokra semmi szín és ürtü-
gy alatt nem kötelezhető, s a mester felügyelni tar-
tozik, hogy a háziak vagy a segédek által ne bán-
talmazzassék.

42. §. Oly tanonczok, kik éltök 14-dik évét
még be nem töltötték, naponkint csak 10 órai
munkára kötelezhetők, — kik a 14-dik évét
már elérték, naponkint 12 óráig foglalkodtathat-
ók, mindkét esetben azonban a munka között 2
szünóra tartandó, s a tanonczok általában az üz-

letben is csak oly munkára szoríthatók, mely ko-
rukhoz képest testi erejüket felül nem mulja.

43. §. Éjjeli munkára 16 éven alóli tanon-
czok semmi szín és ürtügy alatt nem alkalmaztat-
hatók; éji munkának az tekintetvén, mely esti 9
és reggeli 5 óra között történik.

44. §. A tanonczok mestereiknek tisztelettel,
a reájok bizottakban engedelmességgel és titok-
tartással tartoznak; azok kik mestereik házában
élelem- és lakással el vannak látva a házi fegyve-
lemnek is alá vannak vetve.

45. §. A tanidő befejezésével a tanoncznak
joga van mesterétől igazságos bizonyítvány ki-
adását követelni, mely az illető társulat elnöke,
vagy a község előljárója, illetőleg város kapitánya
által ellenjegyzendő.

46. §. A tanszerződés kötelező ereje a kikö-
tött próbaidő elteltével, ha pedig ilyen ki nem
köttetett, a tanoncz beállta után 3 hóval veszi
kezdetét.

A próbaidő a tanidőben beszámítandó.
(Folyt. köv.)

Könyvészet.

Ujonan megjelent könyvek, melyek kapha-
tók: Telegdi Lajos könyvkereskedésében.

Ponson: Torlaszok királynője I. Két király
és kegyenceik 3 ktet 3 frt.

Gaborian Emil: Páris rabjai I. A titkok
kéme 3 ktet 3 frt.

Hugo: Nevető ember 3-dik kötet 1 forint
80 kr.

Laboulaye Eduard: Páris Amerikában 2
ktet 2 frt 40 kr.

P. Szathmári Károly: Beszélyek az erdélyi
honvédlégből 1 frt.

Gothárd: A szabadságért. Képek 1848 és
1849-ből ára 80 kr.

Asbóth J.: Párisból 80 kr.

Deák Farkas: Fogságom története 1 forint
40 kr.

Szemere B.: Naplóm. 3-dik füzet.
Madarassy és Gáspár: törvénykezési eljárás
ára 1 frt. 50 kr.

Szeniczai: Magyar csödtörvény és csödeljá-
rás 2-dik kiadás 2 frt.

Kassai: Szolgabírák és esküdtek kézikönyve
2-dik kiadás ára 2 frt. 40 kr.

D. Matlekovic: pénzügy és államháztartás
50 kr.

Hicronymi: A közlekedés 40 kr.
(Folyt. köv.)

Szerkesztői izenet.

— Déva-Ványára a t. fitanító-kárnak. A la-
pokot elküldtük, ha panasz volna, kérjük tudatni.

Bécsi tőzsde aug. 2. cs. arany 5 91. ezüst 121.25

Debreczeni bérkocsi árszabály.

1. Napszámra: Egész napra, reggeli 7-től
esti 9-ig 6 frt, félnapra, reggeli 7-től d. u. 1-ig, vagy
d. u. 2—9-ig 3 frt 50 kr, országos vásárok alkalmá-
val, a vásárok előtében s a vásáros hét 4 első nap-
ján: egész napra 10 frt, félnapra 5 frt 50 kr.

2. Óraszámra: Félóra 50 kr, $\frac{3}{4}$ óra 65
kr, egy egész órára 80 kr, minden következő órára
50 kr, az utolsó órán túl félóra vagy kevesebb idő-
re 50 kr, országos vásárok minden tétel után 20 kr-
ral több.

3. Temetéseknek: Ha a végtisztesség a
templomban történik, temetőbe ki és vissza 2 frt, a
háztól egyenesen a temetőbe ki és vissza 1 frt 20 kr.

4. Színházba: Menet 60 kr, jövet 80 kr.

5. Bálókba: Menet 80 kr, jövet 1 frt.

6. Vaspálya indóházhoz vagy rak-
tárhoz: Nappal menet vagy jövet 50 font teherrel
vagy anélkül 60 kr, éjjel 1 frt, országos vásárok:
nappal 1 frt, éjjel 1 frt 20 kr, egy órai várakozás 40
kr, félórai várakozás 20 kr.

7. Nagyerdői fürdőházhoz: Menet vagy
jövet 1 frt, menet és visszajövet 1 órai várakozással
1 frt 50 kr, minden következő órára 40 kr, országos
vásárok: menet vagy jövet 1 frt 20 kr, menet és
visszajövet 1 órai várakozással 2 frt, minden követ-
kező órára 50 kr.

8. Szőlős-keretekbe: Menet vagy jövet
bármelyik szállóskertbe 1 frt, menet és visszajövet 1
órai várakozással 1 frt 50 kr, minden következő órá-
ra 40 kr.

9. Löversenyteréhez: Oda és vissza vá-
rakozással (fél nap) 5 frt.

10. Külső baromvásárba: Oda és vissza
1 órai várakozással 8 frt 50 kr, minden következő
órára 50 kr.

A csere-kaszálókba, tanyákra és vidékekre
való szállítás előleges alku szerint történik.

Az ide vonatkozó panaszok, a kapitányi hiva-
tálnál jelentendők be.

H I R D E T É S E K.

Az „István” gözmalomtársulat

azon t. cz. részvényesei, kik az 1868. évi ápril 26-ki társulati közgyűlés
határozatából kibocsátott — új részvényre szóló

„ideiglenes igazolványok”

birtokában vannak, ezennel felszólítanak, miszerint a 4-ik 10% rész-
letet, — és pedig: egy egész részvényre 10 frtot, f. évi augusztus 1-től
15-ig a társulat irodájában (czeglédutca Kaffka-ház) befizetni szives-
kedjenek.

Debreczen, augusztus 1-ső 1869.

A képviselő választmány.

Biztosításra felhívás.

Az „Azienda Assicuratrice” legrégibb biztosító-intézet biztosítást ajánl
széna, szalma és takarmányoknál tűz
ellen, díjtételei a legolcsóbbak.

Nagymennyiségű takarmányt biztosítók azon előnyben részesítettnek, hogy
a biztosítandó anyag a társulat által egész értékben is felvétetik, s a biztosítók
10% díjelengedésben részesülnek, mely a befizetés alkalmával leszámítandó
fog.

Mindenkinek figyelmébe ajánlatik.

Az „Azienda Assicuratrice” főgynöksége tudalja a n. é. közönséggel,
miszerint biztosítási ágát egy új irányban terjesztette ki, nevezetesen minden-
nemű véletlen körülmény avagy baleset okozta sértődés ellen, mely az embert
a legkisebb mértékben is illetné, s mely által betegség avagy munkáiban aka-
dályozás állna elő. Ily nemű biztosításokat a legjutányosabb díjak mellett el-
fogad és bővebb felvilágosítást ad a főgynökség Debreczenben

Katz Jakab,

írnéja Széchenyi-utca 1762. sz. a.

39. 2—6

Szerkeszti s kiadja: Oláh Károly.

HENNEL M. I.

Debreczenben, főplacz a Scheer- féle ház alatt.

Ajánlja jól rendezett raktárát mindennemű női divatcikknek,
darabárúknak, a legelső gyárakból a legkitünőbb minőségben, a le-
hető jutányos árak mellett.

Van szerencsém egyszersmind tudatni a n. é. közönséggel, hogy
a legfinomabb, valamint közönséges feherneműeket, női, férfi és
gyermek-ingekből mindig dúsan állított raktárt tartok, nem csak ha-
nem megreneelésre egész menyasszonyi felszereléseket felvállalok,
s a lehető leggyorsabban, jutányos árak mellett eszközölök.

Főtörekvésem leendő az árak kitünő minősége, valamint
azok jutányossága által a n. é. közönség pártolását minden tekintet-
ben kiérdemelni, alázatos szolgálja

Hennel M. I.

16.—8—12

üzlete főplacz a Scheer-féle ház.

Eladó fekvő birtok.

Az új kertben a barom
vásárra eső részen, mely igen
célszerű majorsági föld be-
rendezésére, mintegy 6 hold
1200 □ ölével és 20 □ öl,
részt szőlő, (120 kis csebet
borra kilátással) részint luczer-
nás és egy csinosan berendezett
gyümölcsös két pajtával és
minden hozzá való edényekkel
látva, szabadkézbe eladó; érte-
kezhetni a tulajdonos Csicsó
Lajosnál. Hatvan utca 3408.
szám alatt. 42. 5—5

Debreczen. 1869. Nyomatott a város könyvnyomdájában.